

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΔΡΑΜΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Δράμα, 27-03-2024

ΠΡΟΣ: Όπως ο Πίνακας Αποδεκτών

Ταχ. δ/ση.: Διοικητήριο, 66133 ΔΡΑΜΑ
Πληροφ.: Κων/νος Σίμογλου
Τηλ.: 25213-51247
Φαξ: 25213-51204
Ηλ. ταχ.: pfedaokdramas@vivaldi.net
Ιστοχώρος: <https://planthealthdrama.wordpress.com>

ΘΕΜΑ: Υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων: Είναι ασφαλή τα τρόφιμα στην Ελλάδα;

- ΣΧΕΤ.:**
- α) Το με αρ. 77670/3812/18-03-2022 έγγραφό μας για τα αποτελέσματα τού προγράμματος ελέγχου υπολειμμάτων γ. φαρμάκων έτους 2021 ([διαθέσιμο εδώ](#))
 - β) Το με αρ. 6733/293/09-01-2024 έγγραφό μας για τα αποτελέσματα τού προγράμματος ελέγχου υπολειμμάτων γ. φαρμάκων έτους 2022 ([διαθέσιμο εδώ](#))
 - γ) Το με αρ. 36126/1577/05-02-2024 έγγραφό μας για τα αποτελέσματα τού προγράμματος ελέγχου υπολειμμάτων γ. φαρμάκων έτους 2023 ([διαθέσιμο εδώ](#))
 - δ) Το με αρ. 74411/3534/07-03-2024 έγγραφό μας «Πρόγραμμα ελέγχου υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Ορθή χρήση γεωργικών φαρμάκων» ([διαθέσιμο εδώ](#))
 - ε) European Food Safety Authority (EFSA), Carrasco Cabrera, L., Di Piazza, G., Dujardin, B., Medina Pastor, P., 2023. The 2021 European Union report on pesticide residues in food. EFS2 21. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.7939>
 - στ) Winter, C.K., Katz, J.M., 2011. Dietary Exposure to Pesticide Residues from Commodities Alleged to Contain the Highest Contamination Levels. Journal of Toxicology. <https://doi.org/10.1155/2011/589674>
 - ζ) Huang, Y., Edirisinghe, I., Burton-Freeman, B.M., 2016. Low-Income Shoppers and Fruit and Vegetables. Nutrition Today. <https://doi.org/10.1097/nt.0000000000000176>
 - η) EFSA (European Food Safety Authority), P. S. Craig, B. Dujardin, A. Hart, A. F. Hernández-Jerez, S. Hougaard Bennekou, C. Kneuer, B. Ossendorp, R. Pedersen, G. Wolterink, and L. Mohimont. 2020. Cumulative dietary risk characterisation of pesticides that have acute effects on the nervous system. EFS2. 18. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6087>
 - θ) EFSA (European Food Safety Authority), P. S. Craig, B. Dujardin, A. Hart, A. F. Hernandez-Jerez, S. Hougaard Bennekou, C. Kneuer, B. Ossendorp, R. Pedersen, G. Wolterink, and L. Mohimont. 2020. Cumulative dietary risk characterisation of pesticides that have chron-ic effects on the thyroid. EFS2. 18. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6088>
 - ι) EFSA (European Food Safety Authority), 2021. Statement on the comparison of cumulative dietary exposure to pesticide residues for the reference periods 2014–2016 and 2016–2018. EFS2 19. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2021.6394>

Τις τελευταίες ημέρες διαδίδεται μέσω Ελληνικών ειδησεογραφικών ιστοσελίδων μετάφραση δημοσιευμάτων ξένων αντιστοιχών μέσων με αναφορά σε λίστα οπωροκηπευτικών τα οποία είναι ιδιαίτερα επιβαρυσμένα από υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων στις ΗΠΑ.

Δυστυχώς η μεταφρασμένη είδηση αναπαράγεται αυτούσια στα μέσα αυτά χωρίς ιδιαίτερη δημοσιογραφική έρευνα αξιοπιστίας των πηγών και σχετική επιστημονική υποστήριξη, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η ασφάλεια τροφίμων στην Ελλάδα είναι υπό αμφισβήτηση. Η διάδοση ελλιπούς πληροφόρησης ή/και παραπληροφόρησης είναι κοινή πρακτική στο διαδίκτυο.

Τα δημοσιεύματα αυτά αναπαράγουν αδόκιμη λεκτική φρασεολογία τού τύπου «βρόμικη δωδεκάδα», αναφερόμενα σε μία σειρά οπωροκηπευτικών ως πολύ επιβαρυνμένα. Η λεκτική τακτική προκαλεί συναισθηματική φόρτιση, δυσπιστία και πανικό στους καταναλωτές. Η αρχική πηγή της «είδησης» είναι η ανακοίνωση μίας μη κερδοσκοπικής αμερικανικής ΜΚΟ με την επωνυμία «Environmental Working Group». Η συγκεκριμένη ΜΚΟ έχει κατηγορηθεί στο παρελθόν ότι δημιουργεί μια ψεύτικη αίσθηση κινδύνου για τα τρόφιμα, βλάπτει την γεωργική παραγωγή και τους καλλιεργητές, αποθαρρύνει την κατανάλωση φρέσκων φρούτων και λαχανικών. Άλλωστε επιστημονική μελέτη έχει καταρρίψει τους ισχυρισμούς της συγκεκριμένης ΜΚΟ στο παρελθόν (στ σχετικό). Όταν τα συμβατικά φρούτα και λαχανικά περιγράφονται από ακτιβιστές ως ριψοκίνδυνα ή ακόμη και επικίνδυνα, οι αγοραστικές αποφάσεις μπορεί να επηρεάζονται, οδηγώντας τους καταναλωτές να αγοράζουν λιγότερο υγιεινές εναλλακτικές λύσεις, όπως τα επεξεργασμένα τρόφιμα. Αυτό μάλιστα επιδρά δυσμενώς στους καταναλωτές χαμηλού εισοδήματος, καθώς έχει αποδειχθεί ότι παρόμοια μηνύματα συναισθηματικής πρόκλησης ωθούν αυτή την μερίδα καταναλωτών στην συνολική απομείωση της κατανάλωσης οπωροκηπευτικών (ζ σχετικό).

Η Χώρα μας ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωμένη να ακολουθεί τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ασφάλειας τροφίμων, οι οποίοι είναι οι αυστηρότεροι στον κόσμο. Αναφορικά με τη χρήση γεωργικών φαρμάκων στην παραγωγή τροφίμων φυτικής προέλευσης, όπως γνωρίζετε εφαρμόζεται σε ετήσια βάση το εθνικό πρόγραμμα ελέγχου υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων τού ΥΠΑΑΤ (δ σχετικό). Φορείς υλοποίησής του είναι οι κατά τόπους Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής και τα Περιφερειακά Κέντρα τού ΥΠΑΑΤ.

Εφιστούμε την προσοχή στους καταναλωτές, επειδή δυστυχώς δεν έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν αξιόπιστη πληροφόρηση σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, νομοθεσίας και ελέγχων, εξαιτίας τού εξειδικευμένου αντικειμένου. Τα μέσα ενημέρωσης δεν καλύπτουν δημοσιογραφικά επαρκώς τις προβλεπόμενες διαδικασίες επιβολής της σχετικής νομοθεσίας και γενικώς υπάρχει άγνοια και μεταξύ των δημοσιογράφων στα μη ειδικά μέσα, για το τί ισχύει. Έχουν εκφραστεί κατά καιρούς, για παράδειγμα, από μέσα ενημέρωσης αμφιβολίες για το αν πράγματι εφαρμόζονται οι προβλέψεις της νομοθεσίας στην Ελλάδα σε περιπτώσεις υπερβάσεων υπολειμμάτων, κάτι που δεν είναι αληθές. Βάσει της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, η υπέρβαση των ανώτατων επιτρεπτών ορίων που έχουν θεσπιστεί, συνιστά μη ορθή χρήση γεωργικών φαρμάκων και παράβαση. Ο Νόμος 4036/2012 (ΦΕΚ Α' 8) που αφορά στα γεωργικά φάρμακα, επιβάλλει **διοικητικές και ποινικές κυρώσεις** στους υποπέσαντες σε παράβαση. Οι ελεγκτικές Αρχές που είναι φορείς εκτέλεσης τού προγράμματος ελέγχου υπολειμμάτων, λαμβάνουν σε ταχύ χρόνο τα αποτελέσματα των επίσημων δειγμάτων, από τα Εργαστήρια Ελέγχου Υπολειμμάτων τού ΥΠΑΑΤ, και είναι υποχρεωμένες να εφαρμόσουν τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Αρμόδιοι για την παραπάνω εφαρμογή της νομοθεσίας είναι οι διαπιστευμένοι γεωπόνοι των ελεγκτικών φορέων της Χώρας μας (Τμήματα Ποιοτικού και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου των ΔΑΟΚ της Χώρας, ή των Περιφερειακών Κέντρων τού ΥΠΑΑΤ).

Ανώτατα όρια υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων

Τα επίπεδα των φυτοπροστατευτικών ουσιών σε τρόφιμα είναι νομοθετημένα κατά τρόπον ώστε να ελαχιστοποιείται η έκθεση τού καταναλωτή σε πρόσληψή τους μέσω της διατροφής, να διασφαλίζεται η ορθή χρήση τους με όρους έγκρισης της κυκλοφορίας και της χρήσης τους (φάσμα δράσης, δόσεις εφαρμογής, ημέρες από την εφαρμογή μέχρι τη συγκομιδή) και να επιτρέπεται η διακίνηση των τροφίμων μόνον εφόσον αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις των ορισθέντων ορίων. Τα ανώτατα επιτρεπτά όρια υπολειμμάτων είναι τοξικολογικώς ασφαλή όρια, διότι είναι εκατοντάδες φορές χαμηλότερα από τους τοξικολογικούς δείκτες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα τού Εργαστηρίου Ελέγχου Υπολειμμάτων Θεσσαλονίκης τα οποία έχουν κοινοποιηθεί με τα προηγούμενα έγγρατά μας (α, β και γ σχετικά) τα ποσοστά υπερβάσεων των ανώτατων επιτρεπτών ορίων σε οπωροκηπευτικά στη Χώρα μας είναι πολύ χαμηλά και όμοια στο επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το έτος 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφάλειας Τροφίμων (EFSA), η υπέρβαση των ανώτατων ορίων στην Ελλάδα ήταν 3,14%, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν συνιστά παράγοντα ανησυχίας. Επιπλέον, **ο αριθμός δειγμάτων τα οποία εξετάζονται στην Ελλάδα και αντιστοιχούν σε 100.000 κατοίκους είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (34,3 και 19,3 δείγματα/100.000 κατοίκους, αντιστοίχως, για το 2021). Ταυτόχρονα, ο αριθμός των δραστικών για τις οποίες τελικά αναλύεται κάθε δείγμα στην Ελλάδα είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (428 και 271 δραστικές για κάθε δείγμα, αντιστοίχως για το 2020).**

Σύμφωνα με την τελευταία δημοσιευμένη έκθεση της EFSA για το 2021 (ε σχετικό), συνολικά, για τα περισσότερα από τα δείγματα που αναλύθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων παρακολούθησης των γεωργικών φαρμάκων, η διατροφική έκθεση σε γεωργικά φάρμακα είναι πολύ χαμηλή ώστε να αποτελεί κίνδυνο για την υγεία των καταναλωτών στην ΕΕ.

Στο πλαίσιο της έκθεσής της, η EFSA διενεργεί εκτίμηση τού βραχυπρόθεσμου και τού χρόνιου (μακροπρόθεσμου) διατροφικού κινδύνου συνδυάζοντας τα δεδομένα από το συντονισμένο πρόγραμμα της ΕΕ με πληροφορίες για την κατανάλωση τροφίμων που παρέχονται από τα κράτη μέλη. Χρησιμοποιώντας τα δεδομένα τού 2021, η EFSA κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, σύμφωνα με τις τρέχουσες επιστημονικές γνώσεις, η οξεία και η χρόνια διατροφική έκθεση σε υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων είναι απίθανο να δημιουργεί ανησυχίες για την υγεία των καταναλωτών.

Ακόμη, με τις πρόσφατες αναδρομικές σωρευτικές εκτιμήσεις κινδύνου της EFSA για την διατροφική έκθεση σε υπολείμματα κατά τα έτη 2014 έως και το 2018, η EFSA κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι η σωρευτική έκθεση μέσω της διατροφής δεν πληροί τις προϋποθέσεις για λήψη διορθωτικών μέτρων σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες (η, θ και ι σχετικά).

Με βάση όλα τα παραπάνω γίνεται επαρκώς σαφές ότι η κατάσταση στην Ελλάδα σε ό,τι αφορά στην ασφάλεια τροφίμων αναφορικά με τα υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων είναι πολύ καλή και ότι η διακινούμενη παραπληροφόρηση σε καμία περίπτωση δεν προσφέρει ο,τιδήποτε το θετικό.

**ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΣΑΡΙΓΚΟΛΗ ΙΩΑΝΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΠΡΟΣ:

Γραφείο Τύπου Π.Ε. Δράμας

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Δ/ση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Τμήμα Γεωργικών Φαρμάκων, Συγγρού 150, 17671 ΚΑΛΛΙΘΕΑ

2) Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

α) Αντιπεριφερειάρχη ΠΕ Δράμας κ. Μιχαήλ Μουρβετιδίδη

β) Θεματικό Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Ανάργυρο Πατακάκη

γ) Γενική Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, Δημοκρατίας 1, 69100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ

δ) Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Περιφέρειας Α.Μ.Θ., Δημοκρατίας 1, 69100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ

3) Π.Κ.Π.Φ.Π. & Φ.Ε. Θεσσαλονίκης, Εργαστήριο Ελέγχου Υπολειμμάτων Φυτ/κών προϊόντων, Θέρμη - Τ.Θ 60436, Τ.Κ 57001 ΘΕΡΜΗ

4) Π.Κ.Π.Φ.Π. & Φ.Ε. Καβάλας, Άγ. Λουκάς - Τέρμα Αμυνταίου, Τ.Θ. 1235, 651 10 ΚΑΒΑΛΑ

5) Δήμοι Π.Ε. Δράμας, ηλεκτρονική αποστολή

6) Φυτοφαρμακεία - Συνταγογράφοι Π.Ε. Δράμας, ηλεκτρονική αποστολή

7) Καλλιεργητές (βάσει καταλόγου διανομής)

8) Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης Δράμας, Θεμιστοκλέους, 66100 ΔΡΑΜΑ

9) Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης Καβάλας, Κων/νου Παλαιολόγου 4, Τ.Θ. 1267, 65403 ΚΑΒΑΛΑ

10) ΓΕΩΤ.Ε.Ε. - Παράρτημα Αν. Μακεδονίας, geoteeam@otenet.gr - Με την παράκληση να ενημερώσει τα μέλη του.

11) Π.Ε.Γ.Δ.Υ., Αχαρνών 2, 10176 ΑΘΗΝΑ, pegdy.georonoio@gmail.com

12) Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Τμήμα Γεωπονίας, Εσταυρωμένος, 71410 ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Εργαστήριο Εντομολογίας και Γεωργικής Φαρμακολογίας, Αν Καθηγητής Εμ. Ροδιτάκης

13) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Γεωπονίας, Παν. Θ. 251

Εργαστήριο Γεωργικών Φαρμάκων, Αν. Καθηγητής Ζ. Βρύζας

14) Εσωτερική διανομή, Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας